

РЕВОЛЮСЧУ, ДАЙЫНЧЫ, КУШ-АЖЫЛЧЫ АЛАДЫ

«Шын» солуннуң шериг-патриоттуг үндүрүлгөсү № 10 (16)

Эге белеткелдин кол үндезини

Бүгү-нинтинин шериг хүлээлгенин дугайында хоойлу баугаар бистин республиканын хоорайларында болгаш суурларында шериг наамыгларын май айда келдиришкени доо-уулаа. Шериг албанын кел-диктен анык оолдар Төрөн чуртту камгалаар-биле Тыва-дан алытканын. Ол дээр-ге өрөм-билит, дайыкан, бы-жыг тура-сорукут, техника талазы-биле тускай мерге-жиди шингелди алган анык-тар. Оларын хой нуруузу разрядтыг спортчулар бол-гаш шунту чыгыш ГТО-нун нормазын дужааган болу-тур.

Эге шериг белеткелдини пунктуларында тускай курс ажылдап турар. Аңаа шериг наамыглар спортчу разрядтар-ны, ГТО-нун демдектерин че-лип алганнар. Оон аңгыда ке-лир уенин дайычылар боо-далгага боо адарын, автома-тиканы, мотоциклди чорударын болгаш өске-даа техниканы башкаарын өөренип алганнар. Бо талазы-биле Кызыл хоорай-ның школаларында яны-бүрү секциялар ажылын уламчыла-ышкан.

Барыш-Хемчик районун өредилге пунктузунга шериг наамыглар чүгө шериг эр-мен өөренип эвес, харин ма-линини чорударын, харыжаа-ны туруп болурун аны-бү-рү аргаларын өөренип дооскан. Ол ышкаа спорттун шериг-техникти хевирлерин дүге-ни-биле шингелди ап, бүт-күл-үл-үдүн күш-кудуржу чаа ГТО нормазын дужааганнар.

Олар дайыгышкынны чедип ап, шеригни эге белеткелди эки дужааган болу турар. Ол райондан шеригте келдирик-терин иштинен ГТО-нун де-мек алганнар—98, спортчу разрядчылар—91 болгаш ком-сомол кижигинери—78 хуу болган.

Өвүр райондан шеригче чоруткан аныктарын шунту-зу комсомолчулар болгаш ГТО-нун чаа нормазын 100 хуу дужааган спортчу-разрядчылар болу турар. Оларын мурну-га калдыг-даа калдыг-берге за-варышса, ону белеин-биле ачкы өршү боуду деп чүве моон-на иделди.

Шериге баары дээр-ге-ле Тө-рөн чуртун караа оту дег камгалаар дэни ол. Ычангап дун-хун, изит-соок хивин хайгылчылар, дайынчы өө-редилгелерге дайыгы, хей-хей километрин марш-бизе эр-тери, мурнуна турар берге моондактары ажыры баш уду-кадыг-берге белеткенге, бы-жыг тура-сорукут, мага-боду дайыккан анык кижилерден негеттинни турар. Ол-чаа бүт-кү чедип алырада спорт-биле быжыг найырада, күш-кудур-жаа хандыкшыл, шериг на-зынныгаарга дужааар деп чү-ве билдингир. Амыдыраада ала-лаш көөрге, Кызылда бүт-күл ортук өөредилгелер школаларда күш-кудуржу ки-жигилден анык кижилерин шеригте баш уду белетке-ринге боттуг дугазын чедир-ип турар.

Эрткен чылдын октябрь ай-дан эгелеп өөредилге пунтула-рынга шеригте келдирик ту-

рарларга ылап-ла өөредир ужурул күш-кудуржанын сес шактыг програмказын тур-гускан. Оон кичээлдерин мето-дист-инструкторлар, спорт ко-митеттеринин ажылдакчылары чорудар ужурул. А районун ДССАФ организациязы кол-хоз, совхозтарда келир уенин дайычыларын ГТО-нун чаа комплексин дужааган тура-рын, күш-кудуржу белетке-дерин баш уду чедип алы-ра даш ажылдаар апаар. Маңаа уаут чедикшиини кол үн-дезини болза хей-нинтин ор-ганизациялары-биле быжыг ха-рыжааны туруп, организакчы болгаш иделейлиг чорукту че-лип алыры болур.

ГТО-нун чаа комплексинин дугайында СЭНП ТК-нын бол-гаш СССР-нин Министрлер Че-вүлелини доктаады ажыда-ныч күш-кудуржу талазы-биле кижигилденгенин кол үн-дезини болур. Бо чаа ком-плексе — шериг-кижигилге утка-шынаны. Ийде гранат-а октаары, маршка өөренири, биче калибрлиг болгаш дайы-чы бооларын адары, чик ат-летика кресттары, күш-дамыр талазы-биле дайыгы даш өске-даа чүүлдер кирген. ГТО комплексин 16—18 харыж оолдарын шеригте эге белет-келди, програмказын ылап-ла шингелди алган турарын не-гет турар. Бистин республика-да ГТО нормазын дужааган ортук школаларда өөренип турар шериг наамыг болгаш ам келдирик ужурул оолдар-нын хей кезин чедип алган.

Ычанга-даа ГТО нормазын кижигилденгенин, ылангы

шериге баар анык оолдарын ылап дужааган турарын рес-публиканын ДССАФ организа-циязы эки чедип албай кел-ген. Клабтарга, өөредилге пунктуларына хей-нинтин инструкторларын спортчу активтерин тургузуп, шеригте келдирик турарларын ГТО нормазын дужааган турарын организастарын хей-нिति ор-ганизациялары-биле кады ДССАФ организациялары че-лип алыр ужурул.

ДССАФ-тын область ор-ганизациязын социалист хү-лээлгенинде өөредилге органи-зацияларынын дооукчулары-нын ГТО нормазын 100 хуу дужааган ту-рарын чедип алыр деп айткан. Бо хүлээлгени күөс-териниң бүтү аргазы бисте бар. Ону чедип алыра, келди-рикни бүтүлгенин ГТО норма-зын дужааган турарын дооук-чу уелеринде спорттун яны-бү-рү секцияларына киржи, быжыг дайыгышкынны чедип алы-рын хандыгы болур. Ылаң-гы биче калибрлиг винтовка-ны боолуп билирин, граната-ны ырадыр октаарын, 500, 1000 метр черге чаржырын болгаш ГТО-нун өске-даа нормаларын дужааган турарын шеригте баар оолдар чедип алыр херек.

Ычангап Совет Армияны хүлээлгенин баш уду белет-келди, өрөм-билит, бы-жыг тура-сорукут оолдарын белеткеп чорудар даш ам-даа кызымаккай ажылдаар ужу-рул бис.

П. ГРИГОРЕНКО,
Тыва АССР-ниң шериг ко-миссары.

ДАЙЫНЧЫНЫҢ СӨЗҮ

Совет Армияга шериг алба-нын эртерери анык кижиги бүтүлгенин ыдыктыг хүлээ-гек. Ычангап аңаа баш уду белеткелди, шеригни эге белеткелди, эртер ужу-рул. Мен өске ап-оорум-биле бир дөмөй. Кызылдан М.З. профессионал-техниктиг учи-лешкениге-де ол белеткелди эртер мен. Учкелде спорт-тун яны-бүрү хевирлерин иделейлиг кижиги, шериг-ниң уставын баш уду өө-ренип, боодалгага багыт эвес көргүзүп чедип ап турган-ным бо хүнүмде маңи шериг алба-н-хүлээлгенин эртерге-ринге дужааган турар.

Бистин кезекте калдыг-даа наамыг талалары бар. Олар чыгыс пенни оолдары дег арамчаа сун апкас на-йырады. Оларын Төрөн чуртту, арат чопу караа оту дег камгалаар хүлээлге на-мыгтыры турар.

Совет амыдыраада баш-тайгы хүнүмүңде эгелеш ий-үш ай эртер-даа болза бо хүнүмде чедир хүлээлге-ни ак сеткилди күөсөдип тур мен.

Төрөн чуртту мурнуна шымы бараан болуп, шериг алба-н хүлээлгенин көнүг эки күөсөдип, дайынчы болгаш политиктиг белеткелди тер-гинин боуд даш кызымак-кай чоруму көргүзгениге белем мен.

Роман КУУЛАР,
Н кезектиг дайынчы.

БО-ЛА ЧАЛАЙ БЭЭР

Танды районун Кочетово суурунда солун амыдыраада кижилер-ле хей. Оларын би-разынго «Коммунизм хер-ле» колхозтун хоочун кижиги, Ада-чурттуң Улут дайыны кижиги Сантай Мамбарович Оюну хама-рыштыры болур. Ол бичи-зинден тура-ла мад, чер акы-зыга өөренип. Боудуң тө-рөн колхозунга хей чылдарда төлөткүп ажылдап. Амгы уе-де Сантай Мамбаровичин дээр-ге Ленинниң кийли бол-гаш эрсе-мадырыг чоруту-оске-даа медалдары чалып чоруур. Оон аңгыда үр чыл-дарда төлөткүп акылдаар, амыктар кижигилденгениге уаут салдарын чедирген даш. Тыва АССР-ниң Дээл Советинин Президиуму Ону Хундулел бижик-биле база шаңкалаан.

Ада-чурттуң Улут дайы-нын үеинде Ровно хоорайн немец-фашист электерлер хостаанын Тыва-дан барган эки тургун өөр-биле калды-лошкун тулачу-кунга киржин чорудан, да-йын шунгени дайыны-биле калың сепирин ап турган чыгалаарга аныктар лыка созурулар. Ону школалары-даа, колхозтун комсомол организациязы-даа бо-ла чалай бээр.

Бир солун болушкун дугай-нын аныктар-биле ужура-нылга кезээлгени ол мын-чаар чугаалап турар, дин-наан кижиги мен:

— Боолаашкы-даа эгелеш. Дайынчыны октары, кулак чып-биле сымгайыл эртин-де тур. Баш көдүрүп хей бе-зин бербээ. Атылаанын кыя хевиртен сойай берди. Нат кыдында онгудан бир төмөк менче уду үнөп олу-ру. Мен ол эсерлерге. Боом-биле шыгаар-штан даре-ла кыл-дым. Дайын шунгү берди. Чартык пак хире болганда бир кижиги көзүлү. Ол үнөп чоруткан, демг өлгөн немец-тин чанынга барган, ону соокуп алган, келди-де не-пайтыг бар чылдыр. Мен баа-ла боолап дужурум. Ол-ла териге ол шимчелен бар-ды.

Дайынны болдурбаанын дугайында партизанын болгаш таахтык кылып чорудуп тур-ар аныктарын аныктарга ол тайыдырлап берип турар.

О. КОРОДА,
Хову-Аскы.

МААДЫР КОВПАК ДУГАЙЫНДА

А. Довженко аттыг Киевте уран-чечен фильмдер ки-ностудиязы «Ковпак дугайында бола» деп дегем акы-нын киноу тырттырып эгелеш. Оон режиссер—тур-гузукчу СССР-ниң уауту артын Т. Левчук болуп турар.

Кинонун сценаристери Игорь Болгарин болгаш Вик-тор Смирнов олар партизан каттыкшышкынны коман-дир, Совет Эвилелинниң ийи даңкыр Маадыр Сидор Ар-темьевич Ковпактың эрсе-мадырыг амыдырага үндеш-ип сценарийин бижээ. Ковпак дугайында «Путиль-ден Карпат чедир», «Арыг арын-нурун кижилери» деп номнар болгаш ол бо-лушкунун кижикчилери-ниң сактыгышкынны база чечен чугаалаар ук кинонун кол үндезини болган.

«Ковпак дугайында бола» деп кино үш сериядан тур-гунган. Партизан отряднын тыптыг келгенин «Аргада одаглар», Украинаның оң та-лакы эринге маадырыг по-ходтарын дугайын «Эрсе-ма-дырыг оруктуг базмыры» база соогуз тулачушкынны «Карпаттың рейдши» деп фильмдер тоожуп турар.

Алардыг маадыр Ковпак-тын дугайында бо кино анык оолдар, кыстарга бол-гаш өскелер-даа удуз ки-жигилди утка-шынаны.

ЧУРУКТА: «Аргада ода-лар» деп фильмде «Ковпак дугайында бола» кино-го олурула Коммунизм (солгай талазында) ролюда Украин ССР-ниң алдарыг артист Константин Степанов болгаш автоматчылар баз-манын командирин ролюда артист Михаил Голубович оларын ойлап турары.

Ю. МОСЕНЖИКТИН
фотоу.

ТАЙБЫН ИШТИН ДАЙЫНЧЫЗЫ

Амур, 1938 чылдан боор 1944 чылга чедир аңаа Төрөн чурттуң ыдыктыг кызыга-рын караа оту дег камгалап, бистин кызыгаарымыска ка-ры турары-биле шунгун кирип турган дайынынга удуз өө-рөдүм, быжыг тура-со-руктуг демсирегин Иван Иванович Ещенко иделейлиг кижиги.

— Иван Иванович, үр үеде хей чылдарын дургузула кызыгаарык болуп турган-де сизер. Ычтарга кызы-гаары болгаш фронттук амыдыраалардан түнү чугаалап болур сизер?—деп оон айттым.

— Ычан үе берге турган. Амур дөвсээри дээр, тай-гасын бүргөн чер-де болгай. Ычангап караңгылай берге чүг-даа көстүр аргак апаар. Шунгун кирген дай-ынчыны келеп турган, холга кирип алыр караңгы ээни ишти черге ыдыг-ла белем эвес. Хамыктың мур-нунда серемчелдиг, караа көсүк, кулаа дынаныр, дум-чу чыткыр болурунда. Яны-бүрү чешектиг, тускай даалгалыг кызыгаар урек-ни-биле сепирин алган, оларын туруп ал-даа туру-вус. Ылангы 1942—1943 чыл-дарда дун-хун, уйгучулар топка тандылап турдусу. Кызыгаарылар дайын доо-уулаа чедир эрес туржун, маадырыг чоруп көргүсө-нөр. Бистин турганын эс-таваң хой-хей дайынчылар-ны кызыгаар урекни-биле көргүш чок эрес-диги демсирегин даш Совет Эвилелинниң дайынчы орден-лер болгаш медалдары-биле шаңалдылаан.

— Силерин сеткил-сагы-жыктарга утуулаарас кыл-дыр артын калган дайын-чы.

бир таварылгандан соогуур-га көрүрөм?— дээрме, ол мынча диди:

— Кызыгаар камгалакшы-ны кирип болушкун албап хүлээ-гек эртерин турар астаа-зын дөвсээри-биле бүт-кү чүвени беш салааң дег билген турар болгай. Бер-де катан даңгар эртен үр кы-рык бешин чырыгаада айт-тыг, истаар ыт адретип ал-гаш хайгылчылап чорумда, хевиртен ыдым тура дүшкөн, кулактарын ол-бо талазын-ге сүүрүңдүп, ийи бээр көргү-лүдү. «Чүвени канчап били-ри» даш болгай бажыма ол дораан чык-ла даш. Каразын ийи-бээр хайгааран көрү-лүдүм. Чүве-даа көзүлөдү. Өске черден кини келсе чадавас боор. Ит кижиде артык думчу чыткыр, чүве эгелес болгай. Ыт хай-наар угаат эрпип майнап каар эвес эки хайгааран оон чыдип калбай, оон соодан ис кезип шепер көр-дүр деп иштинде шийтирелдим.

Ытты эдиртип алган демги сезингир чериге эскен са-лыптарымга ыт кезек на-да чыт тыртуп туруп-туруп, он талазы караңгы аргакме утулаш халып ийи-ла болду. Ылаң ирадыр майнап-ма-нап, эрпип чоруп ыдым чы-ло берди. Ыдым сурат. Дүвүр эгелеш. Чорып мурну эртенге ыдым бо халып ор. Артында дериде берген. Ырак чораны идел. Чүве-ниң уш-тинч болдур чорунга бир-де черден кызыгаар урек-ни келтеш, келди деринен хевирлиг. Дун ортуз хире-де, айт кулаа көзүлөс Караңгыда шимээ-даш үд-дүрбей апар келди чедип мен. Хевиртен ыдым дым-дырт дэни диний тырттып кат-

тым. Дөр айткы бергенде мурнума бир-де чүвениң ка-раш дэни эскерип каттым. Боому адырынга белеңин алган, дыпалаарымга, ча-даа кижиги токуудары бас-кан даагы мындай чалым-да.

— Тур! Хову көдүр!— деп, оло алдым. Ол кижиги ийи додун өрү тө-дүртүп. Чүвени канчап би-лир, сестин, ооразыга боом аксын устуру алган, аста-важе утулаш бажыным. Удатпаанда ыттар эдиркен кезек өөрүм—кызыгаары-лар ракета аткан чериге бо келди. Таңымы чериге кызыгаар урекниң хүлээ-дип берген, дытаныш алыр даш чоруп бардым. Эрте-нинде хевиртен келдирип алган байысап оорусуң, тускай чыт даалгалыг кы-зыгаар үрөп келген, сатты-ныч дайын болган.

«Кызыгаары амы-тын» дег камгалап турган Иван Иванович Ещенко республи-канын Советтарын бодуру-ге каттыкшышкынны кал-дар кылдынып начальниги апарган. Ол 1938 чылдан 1953 чылга чедир кызыгаар шериг-ниң хүлээлгенин албап эр-тирешкан, анык кызыгаар-жыларын өөредип, анылап турган. Кызыгаар шунгунга база Ада-чурттуң Улут дайының үеинде оор эрсе-мадырыг чоруп Совет Со-вет белик үнөпөп көргөн, дайынчы Кызыл сымды өр-ден-биле болгаш медалдар-биле шаңалаан. Солдат кая-да солдат дөр болгай. Иван Иванович амы үеде тайык күш-аыктыг баа-ла дайы-нчы болуп ажылдап чоруп.

А. ДЫРТЫН-ООЛ.

Даңгар эртен чүве. Чер чаа-ла чырып олурганы ол. Удаан шериглер кидин-не дүш дүмөп, танчыктыг уду чытканнар. Хеп хевиртен дежурныкчы.—Турнар! Дүвүр-з-зин даш үнү дыңчалган.

Уйгу-даа чаштаан. Шериглер тура халышкан, миди-хе-вин кеткеш, бооларын тус-туста алгаш, машинада олуруту-

лар. Шак ыччаар-ла Төрөн чуртунун мурнунга оолдар шериг хүлээлгенин эртерип турарлар.

ЧУРУКТА: Н шериг кезээ дайынчы дүвүрээзин үезинде.

А. НЕВОЛИНИН тырттырган чуруу.

НАЙЫРАЛДЫҢ АЧЫЗЫ

Октябрь революциянын белеткелдини үезинде бистин күрүне тургузушкун фе-деративтиг (эвилелди) болду-рарын Ленин анык на-малдыгын. Ол аңаа амы-ралга база Октябрь револю-циянын соода ботта-нып эгелеш. Россиянын на-ционал дөвсээри-биле амы-рал чон массалары Совет-тер кылдыр каттыккан. Со-с-талгай демсирегин иделей-лиг кижикчилери болу бер-ген.

«Россия башка-башка рес-публикалар кылдыр бижарам, сандайлар бээр деп, бисте ба-ликирп турарлар бар-дыр. Оон кортуан херээни чок. Тускайлап республикалар че-же-даа болза, оон кортас бис. Ыске күрүне кызыгаары-ның кайылап эртери эвес, ха-рын калдыг-даа наамынын буржуазия-биле демсирегин-ге бүтү наамаларын ажылы-ч чоннарын эвилелди болган турары эржеж чүгүдэ»—деп, В. И. Ленин демдегелен.

Чүгө Россия пролетария-дын тургузулаачы-биле, на-ционал дөвсээри-биле на-амалдыг массалары-биле оон социалист эвилелинге үндеш-келди, чүгө интернациона-лы Совет эрге-чатыгарын тикелгенин түнелдинде эвилелдежир каттыкшышкын чедип алдыган туруп болур деп чүвени Октябрь револю-циянын баштайгы айларын-да-ла национал дөвсээри-биле күрүне тургузушкунунуң ба-за Совет эрге-чатырга даш демсирегин дуржулаачы кө-рүскөн.

ССР-ге социалист тургу-зушкунуң калыңаарыг улуз массаларын политик-тиг медегед, иделейлиг кай-гамчык дүргөн бөлөң, уду-старын национал күрүне амы-дырады улам сайыраан.

Ам СССР-де эки тура-биле каттыккан, деп эгелди 15 эвилелдекен республика, оларда автономнуг 20 рес-публика, 8 автономнуг область болгаш 10 национал округ бактаап турар.

Совет күрүне улустарын национал сайыраадын бол-гаш социалист хөгжүлгө-дүн, оларын акы-дунна на-йыралын быжыкканын, чайгылыш чок чокушазы-нынын түнелдинде тургусту-ган.

Эрткен үеде хожудангай чоран наамалар болгаш уду-стар сайырааткан наамаларын акы-дунна дужалачыныга даңгыган, бүтү совет улус-биле калы социализмни тик-елгенин чедип алган. Олар ам социализмден коммунизм-ге шилжини чедикшииниң бот-тандырын турар.

Бүгү совет республикалар белик сайырааткан улустар, механизаттанган социали-ст күдээ ажыл-агыйың пага-ла тургузуп алган. СССР-ниң бүтү улустары ажылын ап-гылыг, колхозчу тараачынныг

болгаш интеллигенциялыг. Оон база бир чижээ Тыва Автоном-нуг Совет Социалист Рес-публика болур. Манчжур хаанарын, моол болгаш ты-ва ноянарын тыгаларын калды дерин дараап, мөлүп келгенин түнелдинде олар-нын амыдырады аар-берге чор-аан деп чүвени демдегээр херек.

«Тывалар шынап-ла чоор-ту кырып төнөргөндей чай-лас байлаады алганы»—деп, 1910 чылда Тывага чоран англи-буржуаз эртемден Бар-рутер бижээ.

Тывага ычан школалар, эмгелче черлери, культура одаглары, национал бижик бе-зин турган. Тыва чус-чүс чылдар дургузулаа ыдыг амыдыраады чоран.

Совет эрге-чатыгарын чыл-дарын дургузулаа тыва

уауттуг культураны өсүлүг чектелген. Ам чүгө оон чо-нуун бижик бижес чоруп бүтүн уауткаан эвес, харин школаларын эмгелче бол-гаш культура-чырыгышкын черлерин четкин чылды-на улам калбарып турар.

Эртем, литература болгаш уран чүүл кайгамчык хөгжөн. Тывага 20 чылдар үезинде ийи-ле өмчи турган. Ам оон өмчилери чартык мундан оран-чок ажыг. Чонустун 10 муң кижигине омакыр стужен-тилерин саны 200 ажыг.

Экономика, культураны бүтү хемчелер-биле хөгжүлүп турарын аңындаа ажылы чоннарын материалдыг чаа-гай байлаа чайгылыш чок өзүп турар.

Тыва ажылчын аңгынын, колхозчу тараачын чонун,

күш-ажылчы интеллигенция-нын кайгамчыктыг кадрларын, эртемденерин, чогаалчылар-ын, талантлыг артистерин, өмчилерин болгаш оон-даа өс-келери кижикиткен. Эртем-денер Аранчын, Арагачын, Калзан, Социалист Күш-ажылдын Маадырлар Лопсан-чат, Янчат, Чола, башкы Тамдын-оол болгаш оон-даа өскелерин ат-суура рес-публикада негээрээн.

Тыва хей националдыг Со-вет күрүненин чектелген булуңнарын бирээзи болу-берген. Күрүненин материал-техниктиг түгү дужалачыны чус-чүс чылдар дургузула-улажып чоран хожулаашкын-ның чедикшииниң ажыл-эр-тер, экономиканы, культураны болгаш амыдырал-чуртталганы социалист өсү-биле шады-кын сайырадыр арганы Совет

Эвилелинниң эң анык респу-бликаныг берген.

Улетпүр болгаш кезээ ажыл-агый дайын сөөлүңе чылдарда шапкын төгжөн. Ам республикада он чыл шко-лазын доозар бүтү-нिति өө-редилген чедикшииниң ботта-дырып турар.

Республикага 1945 чылда 123 нини өөредилге школазы турган. 1972 чылда оларын саны 159 чеккен, өөреникчи-лериниң саны 56 муң кижиги ажып турар.

Эмгелче черлериниң калбак четкини тургустунган. Эмчи-лерин саны 1945 чылда 26 турган, амы үеде бисте 577 дээди, 1900 ажыг ортук эр-темин эмчилер ажылдап ту-рар. Тыванын уаус амыл-аг-ыйнын бүтү адыралында ажылдап турар дээди эртем-чилерин саны барык беш муң, ортук эртемчилер—он муң хире кижиги челин ту-рар.

Бодунуң национал бижик бе-зин чок. хожудангай чоран Тыва экономика болгаш куль-тура хөгжүлгенин кайгамчык

уаут чедикшииниң төөгүлүг кыска хуусаа дургузулаа че-лип алган, бүтүн-биле бижик билир чонут, аграр-улетпү-лүг республика болу берген.

Тывага Совет эрге-чатырга чылдарын дургузулаа барык 30 муң өөреникчи турар 137 школа ажылдап кирген. Калык камгалаанын, культу-ра черлерин, коммунал ажыл-агыйын болгаш амыл-рал хандырылганын туугу-лары калбарган. Республикага номнар, салунар болгаш жур-налар үндүрү аажок ша-дыкын темпелерип апарган.

Бисте марксизм-ленинниң идеология, совет интернапо-нализм, улустарын найырал-балыктыг болгаш чексе-летип турар. Ленин орденни, чектелген Совет Тыванын келир үеи кайгамчыктыг—коммунист чырык чаагай бедиктерине Совет Эвилели-нин Коммунист партиянын уаутулаачы-биле буу-редип бурунгарлап турар.

А. ХОВАЛЫГ,
«Билиг» нинителенин не-жигүнү.

Н. КОЛЕСОВ

ДЕЛИ. (СЭТА-ның корр.)
Аныяктар биде студентилер
ия Берлинге болур бүгү де

А. АРХИПОВ.

Александра Овдари тугапаласын
бизинири бижип, чурууру
чуруп кыргат.

Электрияг хачмалыры
шымдары шимеэн-б
агым-шичиринг хатугу чу
каа-сооду хоулаукам. Туду
как арым дугуеэн адырмал
чиктедир сесиртеген
хойлар тускайлаан кыжаада
ла улаштыр-улаштыр кыр
макпалар. Кыргаз дукт
депелен, арыган, кыла
гаад, престозн, каты бисте
рин тидиктеп кыккелер баа
ла чыйыраычтыг аймаддан

Кыргыздагыла баштайгы
хуушун шалчымалыры азы
энес. Оларны азында баш
та Боржак чарышка шыга
рал, чалыс хууде бейит ба
н дукт кыргылар нормал
58 к чедирин, 11 рубул
акылдан алган. Калдар Ов
жак оок дараазыла чогуу ру
пр. Пунктда хой-ниинтин
чеменилгеиз эки органдар
таа.

М. СЕВЕН,
«Шынык» корп.

Эрзян районун колхозтарынын 13 хойжу бригадалары аягы үеде хой кыргыздашып белектер аякдарын дооуу, аргатарынын тургузуу, кыргызчыларынын ийилип алган.

Районун колхозтарынын нигизинде 66,818 балт хойну, 25,882 хураганын кыргызм ужурут.

Хой кыргызм пунктуларын септээр болгач өскө-даа белектер аякдарын «Морен» колхозтугун № 1 хойжу брига-

дазы (Бригадир Кыргызм Райониме) «Чад орук» колхозтугун № 1, 4 хойжу бригадалары (Бригадирлар Союн Адымов, Б. Чопуев) эки чорутуу пар.

Колхозтарда партия, комсомол организациялары кыргызм пунктуларында туку, доо-нары азыл, кыргызчылар агатарларынын, полтинтип маторларынын бижыгдалаа, циялетиг чарышты органи-

РИМ. (СЗТА). Миланний «Тетиз» дээр депшилгелиг ном үндүрер чери СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң «СССР-нин иштиги политиказының болгаш

БЕРЛИН. (СЗТА). «Техмаш-экспорт» Бүгү-эвилел катты-жышкынының организастанны совет дедгелге ында ажытынган. Дедгелде продукциялар хевирлерин көргүзүп турар. Оон дедгирилеринин аразында —алгы, идик болгаш пас-таагы улетпүүнуге ажы-

делегей харылааларынын дугайында» деп чугааларынын чүүлдеринин чыынды номун итали дыл кырында парлап үндүргөн.

БЕРЛИН. (СЗТА). «Техмаш-экспорт» Бүгү-эвилел катты-жышкынының организастанны совет дедгелге ында ажытынган. Дедгелде продукциялар хевирлерин көргүзүп турар. Оон дедгирилеринин ара-зында —алгы, идик болгаш пас-таагы улетпүүнуге ажы-

УЛАН-БАТОР. (СЗТА).
МАР-га ЧССР-ийн партия-чаг төлөөлрийн албан хуульч уулай найралалыг аян-чорук кылдн чораны дустурга, парлалтаг үндүрлери-бле калд кылган моол-человекчиди-надынагны Улан-Баторга таргасан.

МАР-ийн болгаш ЧССР-ийн партия-чагас төлөөлрийн аразыга болган бөсөдэл, чугатажышкынклар үзүндө МАРП биле ЧКП-ийн, МАР биле ЧССР-ийн аразына кылдунга найралт хэрэглээлэ-рийн бүгү талалыг үзэм кал-бартын, быжыглар, полити-ка, экономика, эртем-техника

ийн чуртгүйн хэдэн аймаг-
хуульчдын айтырлыгынга
хамарлаан санал-онолыг
калба-биле солухан. Деле-
гацийн чогуур өйү келен эй
чууга айтырлыгын база де-
легацийн коммунист бөлгаш
аймчдын шимчээшкниин,
национал-хосгалагч дем-
седийн айтырлыгын чууга-
лашкан. Чуугаашкан бүгү
айтырлыгларын талам-бил-
ийн таламин чангыс ай са-
гып-бололдын чуугаашкан
книгарын илэрэн деп, тун-
налгага чуугаашкан.

СЭПК ТР-ын Чингис се-
кретары аш И. И. Бреснев-
тин АКШ-та барган аян-по-

ПИОНЕРЖИ ЧАЙ ОЙМАККА БАЙЫРЛАЛ

Каа-Хемнин кыдымда чыгыр ногаан бүртүр-баш шиметинин бедик теректерде хектеп кыдымдык үнү чагылган тур. Ой-сөгөнү чечеленип, айраң чечетер салгалынан оймалары кечип жериниске, иштат аразында байыңар көтүп келди. Кызында кечир херге кызыл төстө: «Кирин моорлар» деп бийиктик херинин экинчиле кирген. Кыдымда чыдап кыдыр тарап, бистин чуртун маадыр пионерлеринин портретин аксаан орунтан чуртун ор бисе.

Байыңдар чымыда, ногаан үнүштер аразында, ойнаар шөлдөрдө кызыл талдуулар кайраарына, урууларын хөтүг-омок мит-шмезин чагылган турду.

Бо болза чыдымдыкын, дээди школа болган артем черлеринин ажалдакчыларын профсоюз обкомунун Кызыл чогууда Ю. Гагарин аттыг пионер лагеринде.

Мылда республиканын бүтүлө райондарында келген 200 аягы уруулар бирги сезонда дыйтанып турар. Олардын артегинде чад-чаа септер, буудан удуур корпус-тар, эки дериттенген дегем столовая, ногаан театр, бий-лукета, кызыл-булду, ойнаар шөлүтөштер, стадион бол-гаш өскө-даа таарымчалыг чүтүлөр бар. Бо чымыла-теринин коллективин Кызылда №2 школанын башкысы, бот-ынтыгыр композитор А. Тапков удурун турар. И-тер, кичилеңгич башкы-лар, пионер вокзалылар болгы өскө-даа калдар-биле халдырттыган. Ында Сары-Сөтөн №2 школанын башкысы И. Достай, Берг-Дог школанын башкысы В. Сүтө-Мадыр ышкан дур-жугалаң башкылар ажал-дап турар. А Кызылдын №4 школанын аяны башкысы В. Костырева пионерин удуз вокзалында томуйаткан. Ага дуулап, оград вой-ткыларын ажалдаары-биле Кызылда башкы институт-дун студенттери болган башкы уулушенин сур-гуулары чели келген. И-тер жандыкчылар база вокзал-лар пионерлер-биле ай дур-гуулаңа чуралар тургуска, бирги хушун атедеш, олар-дын бот-ынтыгыр киришкен. Чуртга байыңдарын тусте отрядтарга удегизин. От-рядтар аразында социаль-тик чарыштык, бот-ынтыгыр уруу чүтүгө, туркоча похот-тарга, спортчу маргылаалар-га, оюнурга болган бот-хал-дырыда талам-биле байы отрядтын пионерин кыдыг челишкендер болганга негиз саямда туура кыл-дыр доктааткан. Ынчангаш лагерде пионерлер баштайы күнүндөр-но озуу, өөрөнш-тиг, аяныгы аяныгы аяны-херектерге дунуш, иш-кейит дыйтанылаже ки-ришкен.

Тыванын херэеженнеринин VII съездизинге уткуштур

Бай-Тайга районун херэеженнер конференциясы органи-застыг болган бедик деңгелге ажал-херекчи байдалга өрткен. «СЭКП-нин XIV съездизинин шийтпирлери болган районун херэеженнеринин сорудгала-ры» деп илеткеди анаа пар-тия райкомунун херэеженнер ортузунга ажал чорутар кл-дизинин аргелектин О. М. Орус-оол кылган. Районун ажал-агы болган культу-тургузушкунунун хөтүлде-инде херэеженнерин кириген удуз удуз дээрин илеткеди болган санал берген эштер демделген.

Конференциянын делегата-ры СЭКП ТК-нын апрель (1973 чыл) пленумунун шийтпирлери ижи-биле дет-кип, СЭКП ТК-нын делегате

тайбынын быжылдар дээш чо-рудуш турар шудуру ажал-чо-рудугазын ижи-биле чүл-дугузуш, партия ТК-нын Чы-гине секретары Л. И. Брежнев-тин аажок удуз ачы-хавыга-зын сетки ханышкыны-биле демделген.

Районун ажалчы чолунаа база оон иштінде херэежен-нерин кирип турар күш-ажалчы салышкынынын ачылында өрткен юбилейг чылда-даа база бо чылдын баштайгы чартында-даа ра-йон чамык эки түнелерин челип алган.

«Тээли» совхозун Ээр-Ха-вак сүт-бараан фермазы, ында кол ажалды кылгып турар херэежен чон боттарын сырып катгышкан коллектив кылдыр көргүскөн. Ферма өрткен

А ЖЫЛ-ХЕРЕКЧИ БАЙДАЛГА

чылын төрүүр 100 инекке ошаптыр 32 бызааны камга-лап алган. Оон ынай сүтү бүдүреринин планын 102,4 хуу, садарынын—102,9 хуу күүсеткен. Бо чылдын баштай-гы чартында көртүгү база багай өвөс, күрүгөсө сүт са-дарынын чартык чыл планын чер-тер Советтерке сонгудуа хүнүлө күүседикен. Ол фер-маза саанчыларын политик-тиг болган ажал мергежили-тиг талазы-биле өөрмдөгизе база организастаттыган. Кол-лектин Барыш-Хемчик район-да «Барыш» совхозтун Би-жикит-Хал фермазында дур-жуга солтушкуну ышпын, аалдап чоран болган агаа боттарынн концертин көртү-көп келген.

Районда херэеженнерин ыла хөй мал ажалында. Оларын иштінде чыл бүрүзө бедик көртүгүнү челип ап ту-

рларар хөй. Оларга Салтак Сержи, Манык Хертек («Мур-накчы» колхоз), Социалист Күш-ажалды Мадыры Уру-де Канлан, Сандуу Херелмаа, Чүлдү Мадырыкчы. Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты И. Долзан, («Тээли» совхоз), Сынак Байырмаа, Иргит Седенмаа, Бичия-Уруг Аргит («Бара-Хал» колхоз), Аргит Адай, Багдыр Хөпек, И. Ааш («Бай-Тал» совхоз) хамааржыр.

«Мурнакчы» колхозтун херэеженнеринин хөй быжыр мергежиле өөрөнтөп, анык-тары оже халдып турары база «Тээли» совхозтун Кы-зыл-Дог салбырынн херэе-женнери күш-ажалды болган амдырал-чурталганын кул-туралын бедилеринге районун херэежен чонун кыйыргаш, илешкейлиг ажаллап турарын

демделген чогуур. Ол-да сов-хозтун Кызыл-Дог, Байырал салбырларында. «Бай-Тал» совхозтун төвүндө херэежен-нер чөлүлери «Малчын өг-бүе-нин бедик культуразы дээш» ателешкинин бүгү чөртөге деткен.

Бир өөрүчүгү чүве болза, күш-ажалчы херэеженнер В. И. Лепянин намырын бол-гаш өскө-даа темаларын тала-зы-биле политиктиг өөрмдөгизе күзөд-чүтүлү-биле кирип турары болур. Олар СЭКП-нин XIV съездизинин материал-дын база ССР-нин 50 чыл оюну байырдалынын доку-менттерин удуз сонугал-биле өөрөнтү турар.

Херэеженнер районун удуз ажал-агынын база культура тургузушкунунун бүтүлө адырларында ажаллап туралар. Оларын иштінде

шудуру ажаллап турар каж-дер база хөй. Оларга башкылар Салтак Дойтан, Иргит Сайта, Чедер-оол Салтак, Сыга Агындай, Араптан Бачи, ач-чылар Л. Булатова, В. Орада, С. Монгуш, С. Адыл-көс бо-ган оон-даа өскө хөй-хөй кы-жилер хамааржыр.

Районун херэеженнер кон-ференциянын ажалында чар-ыштыг Барыш-Хемчик ра-йонун херэеженнеринин те-дээкчлери база киришкен. Оларын СЭКП райкомунун ийги секретары эл К. Ак-кыс баштап келген, оон-биле казы Социалист Күш-ажалды Мадыры башкы С. С. Тамзын-оол база чоран.

Конференция уран-шевер кылгыларын делегетин ор-ганизастаан.

Х. ШОЙГУ,
районун херэеженнер чөвү-ленинн кешигүнү.

«Москвичилер» көвүдөп турар

ССР-яан Улус ажал-агы чедишкенин делегетинин Кол комитети чык авто-машиналарын чаа хевирлери ажаллап кылганы дээш, Ижев-скинин автоавоудунун бөлүк конструкторларын алдын бол-гаш мөңгүн медальдар-биле шаңдаан.

«ИЖ-Ралли», «ИЖ-2715», «ИЖ-Комби» дээр хевирин биче литражыг автомашина-лары «Москвичилерин» өг-бүдөдөн чоотка чаа көвүдөт-кенер.

«Москвичинин» спортчу хевирин «ИЖ-Ралли» болза ав-томашиналар-биле чүгүртүп маргылаа кылдырарга эки билиңир болган олар оон мактан, ажаллап туралар. Оон конструкторларын, иде-гетин дээш, оон ССР-яан ДОСААФ ТК-зынн ботги чер-генин диплому-биле демел-ген. «ИЖ-Ралли-биле» Бүгү-

эвилеп болган делегет тала-зы-биле маргылааларга кол шаңгаларын ап тургулаан.

Амгы үеде заводтун бүдүрүп үндүрүп турары «ИЖ-2715» дээр машиналар аажок шим-чентир, ээлдек болган арга конструкторларынн фургоннарын ол солаан. Оон кузовун алгыт-кан—ол бедик болган дегем болу берген. Ол чорук ажал-чыннарын күш-ажалын чин-гедир, транспорт ажалдары кылмы турда оон анаа туруп бээрин кызмырган.

Бо чылын чаа 35 мн авто-мобиль-фургоннарын сады-нын, амдырал халдырыда-зын болган коммунал ажал-агынын бүдүрүлгө-лөр алырлар.

Автоавоудун чаа машина-ларын аразында «ИЖ-Ком-би» дээр машина бар. Амны-зында оон чүгө баштайгы-ларын чып эптэн. Ынчалга-

даа чылдын төңүзүгө челир үш мун ыдыг машиналар чүртүн оруктарыга көстүп келирлер.

«Москвич-412» биле ден-нэрге, бо чаа хевире салону элөөн делгем. беш ажитик, лаштык хевирин база аскерт-кен. Ынды машиналарын эл-дөөрлөргө элөөш өвөс солун чүлүлөр бар, чүт дээрге мур-куу чарымыа кичи олурар черлерин алдар тырттып ап турар. ычтангаш оон удуур орун ышкан кылдыр таарыш-тырып ап чорутур. ычтангаш үр үе иштінде туркесте чор-урунга ол аажок таарымча-лыг. Агаар ламчылыгынын база ыла экижиктен, салону оларын улам таарымчалыг апарган, ычтангаш калды-даа орукка, агаар-бойдустун пил-соок—кандыг-даа байылыга оон ажаллаар эптиг.

(СЭТА-нын корр.).

Бойдус булуңу

ЧЕРИНГЕ ЫНАКШЫЛ

Чамды үелерде бергелер тургулаан. Чер калыр-берт, элим-агрга шыргай боон ке-лирге, оон чамыче чокшун-лаар аргажок апар чүве чор-ду. Чалбыраштын чамылаа-даа аажок, иш-буска чүу-даа көзүлөс апаар. Харын-даа кичи бергелер бээр тава-рылалар турду. Ынчалга-даа кичи-даа оон оталап, дээп манаваан. Кижилер өртүгө окуруп каан. Калы ажаллап, калы чурттан чоруту эш-өөрүнүп, тааныштарынн төрөн черинге, оон үнүш-бойдузунга ханы ынаан ы-

чан аскерип, оларга чоргаар-лап турду. Бойдусту камгалаар, анаа ажал болуру бүгү үлүстүн хөзө болгай. Бистин хөй ке-ливи өртүгө калчаар ажуру-рин, анаа үзүр демисей канчаар чоругарын ам-даа че-лр билбес болган. Ынчангаш солун-сеткүлү, даао лам-чыштыр өрт ажурунун аргаларын тайыдырлап чы-рыларын болган ламчыларын дилеп турар бис.

М. ТИРЧИН,

Тес-Дем район.

ХЕМ БА ЖЫНДА

анаа барып, ол саарытын кер-ген кижилер Улуг-Хемнин кү-чү-күжүн, оон кайын атедеш-нин билип алыр. Ол—эрикте-ринде арга-чышты сугарып, бодуну күш-шымалын көртү-көп чүве деп, чалым халларын, лаштарын өйлөп-өйлөп чакып каап чыдыр. Ынчалга-даа тра-ниг урелбес, бузулбас-даа. Ын-чангаш чамдыга чалынарга деген чалгы оон аажок метр өрү октады бээр.

Чалымнарга кызыл чылар черинден удуу орун атедеш,

суу чоорту көвүдөсө-көвүдөсө оозумаш, аригтери делгем-деш, Сонгу доштук океан ка-зы сен дээш шуугуңа кире берген, ол агып чыдыр.

Ында, Игарка хоорайнын элээн алаңда, оон бир эриг-кеден өскөс көзүлөс—дыка делгем болган удуш. Агымы оожум, суу терен апарган Енисей чонун ажал-ажын бүтүрүп, үн-хүн чок бараан болуп, ажаллап турар.

В. ГУРНИН.

ХӨЛ КЫДЫНДА

каш, хөл кыдынын үнү-жүзү амдынап чий берди. Бурунн бызааны эрик кы-рынга кезек каа ынай-бөөр көрүп тура, ишенин соокте басып кириптин. Херенер бөлүк шет аразынан көзгөн үжүп үлгөш, арга-арыгын бир кылдыр эде каапты. Бүр, меней берген ол боор оон, доран-на эрик кырыне уне халдын. Огул база оон чыда калбаан. Биче каа ту-ра дүшкөш, баштарын сөзгү-лөп көдүргөш, танактарын ларбанаткамыш, хөлдүн ын-дында шыргай арга ишти-ке челип кире бердилер. Ула-ваанда олар бистин дүжүтү-та таараш ыштар аразында

баса көзүлүлөр. Та бисти көрүп кааны ол, та кангы-бир сезиг алканы ол, үзү буур доктаа береш, каш се-кунда болганда олун аде-тигеш, тулаа суун чайтыла-ды сүсүпшан, ажалталып чоруп барды.

Бир минута эрте бергенде бичеке аян ортузунга куу чүве калараш ылор. Ол бөрү болду. Хөлө үлгүл бар чор. Эрик кыдында чедер-чедес чораш бөрү оожумай берди. Бизалыг бүрүн турган теринге баргаш, чыт алканы ол боор, элээн-даа каскан-най-дыр.

Бөрү биске чараш болган күштүг өвөс кылдыр көзү-лөш. Студан чаа үнү келген

оо ийикке азы түдөзөңи ол ийикке, бир-де чүве оон ту-гун хөлдү дыйрап каан ышкан болду. Бажы бичи, дур-сы-ны чолдаксымаар, а бутта-рынын удуу кончуг кылдыр ол көзүлү. Бөзөк каа ду-раннап көрүп орган, түрү келдики. Бөрү бисти эске-рип катты. Ол дөшп, манпа-валы, турган черинден бежи-метр хөре кырап береш, бис-тин талаасыке көрүнүр алу-рул алы. Оон түрүп келеш, биче болган-ла хал көрүл каап, мугуздунун ынынече далаш чок тошум бар чор. Ок-бөө чок, фотоаппарат болган дурган-биле чепе-селген удуз көрөш, амы-тынынга аймыл халдазына-га бөтүрөңгө-ле ол боор оон.

В. ПОЛУХИН.

Бызыл хоорай.

Экзаменнер чоруп тур

БАШКЫ ИНСТИТУДУНДА

Бызыла хүрүненин башкы институтунун филология фа-культетинде семестр экзамен-нери эгелен. 3-кү күртүн студенттерин орус тил баш-кыларынн методиказына ажалынн чедишкенин дур-жаган. Ол күртүн үшкү бөлүгүн студенттерин XIX чүр чылдын орус литерату-разына (башкызы А. С. Ма-зуревская) экзаменни чүгө «эки» болган «кончуг эки» демектерге дужааган. Ыла-ны Светлана Анай-оолдун. Накежа Тембирелдин зары-лар өөрөнтөп чүлдерин ха-

ны билдири-биле, чечен чо-галдарын дөш болган бую-редиг анализтеп шылаары-биле оналканга болган. 3-кү күртүн чамык студентте-рин, чижээ, С. Стрелюсова, К. Черновцова, Э. Орехова олар экзаменнерин хуусаа бетинде чүгө «кончуг эки» демектерге дужааган. пи-онер лагерлеринге вокзалы-лап ажаллаары-биле чоруп-кан.

Бо хүннере факультеттин өскө курстарында экзамен-нер база чоруп турар.

В. КОЛЬЧИНОВА.

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫ ТЕХНИКУМУНДА

Техникумаун башкыларын-да болган сүргүлдеринде изег үе эгелен: кайы-даа салбырларда семестр экзамен-нери чоруп турар.

Механизация салбырынн үшкү курстунун сүргүлдерин «Трактор-болган авто-мобильдер» деп эртеме кончуг эки билигенин көртүскөн. Чи-жээ, А. Юшков, А. Горюле-кий, С. Илан оларынн теоря-ны шымык билин, оон практикага ажаллаарына мергежилни черле мактан-гы болган.

Ветеринария салбырынын

3-кү курстуну, ылангы А. Монгуш, Г. Монгуш, М. Межекей, Р. Чисыма, К. Хертек бүгү экза-меннерин чедишкенин-биле дужааган. Ам олар республи-канын ангы-ангы совхозта-рыче бүдүрүлгө практика-аы эртерери-биле чорупкан.

Техникумаун бухгалтерия салбырынн 3-кү курстунун сүргүлдерин курс экзамен-нерин бүрүн дужааган, күр-төш мыпалдазында белетке-нин турар.

Г. БАРАБАНОВ.

Мөгө А. Шойдуктуң чедишкени

Майза Таганрог хоорайга дөштүг хүрөт талазы-биле «Буревестник» эки тура спорт ниятелиниин Топ Че-вуделинни бирги, чери дээш маргылаазы болуп өрткен. Анаа Хабаровскинин күш-культура институтунун сту-дентизи, ССР-нин спорт мастери Александр Шойдук 48 килограмм чедир деңгелге хүрөшкөш, чемпион атты ал-гаш, адын медалы-биле ша-наткан.

Оон соонда Мянск хоорай-га ол хүрөшкөн. Анаа сту-денттеринин Бүгү-делегет Универсиадазына кижир спортчуларын шийип азырын-нын талазы-биле студент-теринин Бүгү-делегет оюна-ры болган. Бо маргылаага А. Шойдук ийги черин

элээн. Бирги черин ССР-нин спорт мастери, каш ка-тап делегет маргылаазына кижир, шаңгалыг черлерин ал келген Аслан Плев (Крас-нодар) алган. Бо дуржула-дыг мөгө-биле Александр ха-ймы хүрөшкөн.

Тыва чүртүг Александр Шойдук Совет Эвелединия бирги чери дээш болуу хөс-түг хүрөт маргылаазына кижир аргени алган. Ол бо айын 21—25 хүннереде Красноярске хоорайга болуп өр-тер.

«Буревестник» Топ Че-вуделини ССР-нин чемпи-назына кижир шилинлек командалын олимпиа оюна-рынын үш лапкыр чемпиону, амгы үеде тренер Александр Мезель белеткеп турар.

(Бистик корр.).

Редактор В. С. ШАГВНИН.

КИНОТЕАТРААДА

ИЮНЬ 21-ДЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Арбат болган Бубулинас кудумчуларынн бедилеринде» 9.30, 11.25, 13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00 ша-тарда.

«КАА-ХЕМ»: «Чедиги ок» 13.00, 16.30, 18.40, 20.30 ша-тарда.

«ВОСТОК»: «Том Соверинн жүжүлдерин» 11.30, «Алдын хол-ханынын рындары» (2 сериялы катар) 17.30, «Хүп

ток киж болган минашыл» 21.00 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Капитан Грам-тынын уругулары» 10.40, 12.20, «Палла-ла өрткөн хүннереин херектери» 14.20, 16.30, 18.40, 20.40 шактарда.

ЧАГЫН КИНОТЕАТРА: «Онтарио эриктенге ужу-ралдар» 15.00, «Чарлштыг калды» 17.00, 19.00, 21.00 шактарда.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕСИ: 667000

Бызыл, Шетиния-Бравченко куумчузу, бажы №3, ТЕЛЕФОНАНЫ: Редакторун 24-63, редакторун ораакчыларын 35-24, пропаган-дизинин 23-54, хымысгалыг секретарын 23-35, шарийж амырал елалын 37-13, культура кылалыга 23-54, каада ажал-агы елалын 21-47, удептур кылалын 23-64, чага кылалын 31-75, корректорларын 27-41. Солуу келбей баганга 32-75 телефоне коллар.

Солун неделяда 6 катап үнер
Пар. амз 2, Тираж 15453 ЧАГЫН №1765.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүленин Ном үндүрөр чор, полиграфия болган ном сазымын талазы-биле өргөлөдиг типография. (Бызыл Шетиния-Бравченко куумчузу бажы №1), ТС—01024.